

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 1072

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

1876 ԱՊՐԻԼ 28

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նախ քան դամենայն՝ կփութամք այսօր մեծաւ գոհութեամբ հրատարակել, թէ շնորհիւ բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսի՝ հեռագրով պաշտօնէն ձգուեցաւ Ատանայի Տէֆթէրտար Իպրահիմ Էֆէնտի, որոյ համար տեղւոյն մեր ազգայնոց՝ յունաց և բողոքականաց կողմանէ հեռագրով ծանր դանդախներ մեր Պատրիարքարանը եկած, և անմիջապէս Բ. Դրան հաղորդուած ըլլալը՝ ծանուցինք անցեալ շաբթու։

Կայսերական կառավարութեան այս շնորհը՝ հառարակաց և մասնաւորապէս Ատանայի ժողովրդոց խորին շնորհակալութեան արժանի է, և մեք խոնարհաբար թարգման կկանգնեմք հրապարակաւ։

Պարտք կհամարեմք մեզ՝ յատկապէս շնորհակալութիւն մատուցանել և՛ ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, որ կփութայ ըստ օրինի կառավարութեան մատուցանել ազգային խնդիրները, և կյաջողի։

Աղթամարայ խնդրոյն համար՝ անցեալ հինգշաբթի օրը Բ. Դրեն Պատրիարքարան եկած վերջին դրոյն իմաստը ծանուցինք շաբթու աւուր թերթով։

Մեք կյուսայինք, թէ կարգը եկած է՝ Աղթամարայ 4-Բողոքական հաստատութեան ու ուղեւորութեան հաւաք պէտքը եղած պաշտօնական գրութեանց պատրաստութեանց. բայց կլսեմք, որ Ս. Պատրիարք Հայրը որոշեր է՝ յիշեալ գիրն ալ ազգային երեսփոխանական ժողովոյ մատուցանել, և նորա վերջնական տնօրինութիւնը խնդրել։

Հետեւաբար տակաւին կերկարաձգի այս խնդիրը, և Աղթամարայ ընդարձակ վիճակը տակաւին կմնայ բարձի թողի։

Սապահ անուն տաճիկ լրագիրն՝ չեմք գիտեր, ո՛ւսկից առնելով՝ հրատարակած է, թէ մեր ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը խնձոյք մը տուած է Յունաց Ս. Պատրիարքին և միանգամայն Պուլլաբաց Ս. Էքզարքին, փեղաբախտէ։

Հարկ կհամարեմք ծանուցանել թէ այս լուրը խեղաթիւրեալ է. ստոյգն սա է, թէ Խասգիւղի եկեղեցւոյ տօնի օրը Պուլլաբաց Ս. Էքզարքն մեր Ս. Պատրիարք Հօր տունը այցելութեան եկած, և ճաշի ժամանակ ըլլալով՝ սեղանակից եղած է Նորին սրբազնութեան, և յետ սիրալիր աեսութեան մեկնել է շնորհակալութեամբ։

Կարնոյ գեր. Առաջնորդն գրեր է Ս. Պատրիարք Հօր, թէ կփափաքի Ս. Երուսաղէմ անցնել և իւր կենաց մնացորդն անդանօր խաղաղութեամբ անցունել։

Այսպէս թերևս Նորին գերապատուութիւնը կբաղձայ թօթափել իւր ոտից փոշին կարնոյ վիճակէն, ուր ժողովրդեան մէկ մասն ստէպ դժգոհութեան ձայներ կը բառնայ իւր դէմ։

Ներելի՞ է մեզ արդեօք, այս առթիւ իսկ առաջարկել Նորին գերապատուութեան, որ բարեհաճի հաշուական հարցմանց պատասխանել, իւր վրայ այս պատճառաւ յարուցեալ գայթակղութիւնը անհետ ընկելու համար։

Մեր աղնիւ ընթերցողք անշուշտ հետաքրքիր են իմանալ, թէ Տիվրիկի բազմամեայ հաշակաւոր կտակին հաշուոց խնդիրն ի՞նչ եղաւ, որոյ վերայ բաւական հրատարակութիւններ եղան մօտերս, և մինչև իսկ ազգային ժողովոյ ատենան ելաւ երկիցս, և Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութիւններ եղան։

Մեք ևս հետաքրքիր ըլլալով իմանալ՝ այնուհետև այս խնդրոյն ի՞նչ կերպարանք առնուին, գոհութեամբ իմացանք թէ Գափամաճեան վեմաշուք Յարութիւն Էֆէնտի յիշեալ նուիրական կըտակին հաշուական գործոց կարգադրութեան անձամբ ձեռնարկած է այս օրերս, մինչդեռ ժամանակէ մը հետէ այլոց յանձնարարած ըլլալով՝ կասկածանաց ու դանդառանաց տեղի տրուած էր, թերևս յանդիման։

Կիմանամք, թէ Գափամաճեան Էֆէնտի քանի մ'օրէն հաշուոց վրայ տեղեկութիւն պիտի հրատարակէ, և անտուկին բանալին արդէն երեքի վերածելով, մէկն՝ Տիվրիկցոց, երկրորդն՝ Գափամաճի արհեստաւորաց յանձներ, և երրորդն իւր քով առեր է։

Հարկ չէ ըսել, թէ Գափամաճեան Յարութիւն Էֆէնտի հաստատացող կատարեալ վստահութեան արժանացած է, հաստատակաց վերաբերեալ այսպիսի գործոց մէջ ամենայն հաւատարմութեամբ վարուած, և միշտ անստգիւտ ու անբասիր հանդիսացած ըլլալով։

Արդ՝ աներկիմտ եմք թէ, մեզի հետ ամեն հետաքրքիրք և մասնաւորապէս բողոքարկու տիվրիկցիք դո՛ւ կըլլան, լըսելով այս տեղեկութիւնը, և կսպասեն տեսնել հրատարակելի հաշիւները, այժմէն համոզուած ըլլալով թէ սրեւէ գործ, որոյ վրայ հոգ և խնամ կտանի Յարութիւն Էֆէնտի Գափամաճեան, ո՛չ միայն չփափաքի, չվտանգի, այլ և կապահովի և կարգիւնաւորի։

Տնտեսական խորհրդոյ կողմանէ։
« Գարակէօմիւրիկի Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ եկեղեցւոյ սնտուկին ելումախց հաշուեցոյցը՝ որ 1875 մարտ 1 էն սկսելով կը յանդի ցվերջ 1876 փետրվար ամսոյ, Ազգ. Տնտես. Խորհրդոյ ըստ օրինի ներկայացուած, և սոյն հաշուեցոյցին իսկական մէկ օրինակը եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես ժողովրդեան։

« Հետև ապէս Տնտես. Խորհրդոյն այսու պաշտօնական յայտարարութեամբ կը հրաւիրէ թաղեցի ազգայիններն որ եթէ սոյն հաշուեցոյցակին վրայ որ և է դիտողութիւն, բողոք կամ ամբաստանութիւն ունին, թուականէս մինչև 31 օր պայմանաժամաւ փութան Տնտես. Խորհրդոյ մատուցանել գրաւոր կերպով։

« Սոյն պայմանաժամէն ետև որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։
24 ապրիլ 1876
Ի Պարիքքնի Հայոց
Կ. Պօլիս

... Խմբագիր

Մասիս պատուական լրագրոյն անցեալ երեքշաբթի օրուան թերթին մէջ մեծ. Բարսեղ Էֆէնտի Տիվրիկցեանէ առաջարկեալ թուաբանական խնդրոյն լուծման ի պատասխան, ճեմ. մանչ տղայոց վարժարանի եօթներորդ կարգի աշակերտաց կողմանէ լուծուած ըլլալով, կը խնդրեմ յառաջիկայ պատուական լրագրոյէ թերթով հրատարակել բարեհաճիք, զոր ներկայեալ կը գտնէք գրոյս մէջ։

Տեսուչ
Ճեմ. Երկա. Վարժարանի
Գ. Ղաւարան

ԼՈՒԾՈՒՄՆ
Այս խնդիրը ընդհանուր կերպով լուծելու համար, սեպենք որ

8 = ա և 7 = բ ըլլայ, որով
խնդրոյն պայմանին համեմատ կունենանք

$113 = a^2 + b^2$ (1)
Այս հաւասարութեան երկու անդամներն ալ քառակուսիքով կը գտնանք

$113^2 = a^4 + 2a^2b^2 + b^4$ (2)
և յիշելով որ

$a^4 - 2a^2b^2 + b^4$ եռանդրը կատարեալ քառակուսի մ'է և այս քառակուսին (2) հաւասարութեան երկրորդ անդամէն հանելով և a^2b^2 տարբերութիւնն ալ կատարեալ քառակուսի է,

Ուրեմն (2) հաւասարութիւնը հետեւեալ ձևով կրնանք գրել

$113^2 = a^4 - 2a^2b^2 + b^4 + 4a^2b^2$
կամ

$113^2 = (a^2 - 2a^2b^2 + b^4) + (4a^2b^2)$
և կամ

$113^2 = (a^2 - b^2)^2 + (2ab)^2$
և վերջապէս

$113^2 = [(a \times b) (a - b)]^2 + (2ab)^2$
Այս ձևը յայտնի կը ցուցնէ որ 113 ինքառակուսին երկու քառակուսի մասերն են,

1^o Առաջարկեալ երկու թուոց գումարին՝ իրենց տարբերութեամբ արտագրեալին քառակուսին։

2^o Նոյն թուոց արտագրեալին կրկինին քառակուսին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էտիրնէի կուսակալութեան ներքեւ գտնուող Թաթար-Պաղարճըգի Օթլուգ գիւղին մէջ անցեալ շաբթու պատահած անցից վրայ՝ նախորդ թերթով բաւական տեղեկութիւն տուինք :

Այսօր ալ կհրատարակեմք հետզհետէ եկած լուրերը :

Յիշեալ գիւղը՝ Յիլիպէէն 24 և Պաղարճըգէն 9 ժամ հեռի, Պաղարճըգէն ստորոտը, 3000ի չափ Պուլղար բնակչօք գիւղ մ'է : Ասոնց ոտք ելնելուն պատճառը՝ կըսուի թէ ո՛ր և է հարստահարութիւն չէ, այլ՝ Պուրքէշ, Պէլկրատ և այլուր հաստատեալ խռովայող մասնաժողովք են : Թաթար-Պաղարճըգի մէջ շատ մը խռովայող անձինք բռնուեր են տեղական կառավարութեան կողմանէ, ուրոնք Հէրսէքէն ու Պոսնայէն նոյն կողմերն անցած են եղեր :

Շաբաթ առաւօտ երկու գունդ զօրք մէկ կողմէն և գունդ մ'ալ ուրիշ կողմանէ Օթլուգի և Թաթար-Պաղարճըգի մէջտեղ գտնուող Պաղարճըգի խռնեալ 4-5000 ապստամբներն պաշարելով՝ անոնցմէ շատերը կոտորեր են : Այդ տեղ գտնուող ապստամբաց թիւն՝ ըստ ոմանց 7-8000 է եղեր : Կհաւաստեն, թէ ասոնց գլուխը գտնուողները՝ սերվիացի, և Սերվիոյ ճանապարհաւ անցած ռուս դպրոցականք են :

Յիլիպէի և Թաթար-Պաղարճըգի հեռագրական թիւն ու երկաթուղին աւերեր են, բայց յետոյ շինուեր և հաղորդակցութիւնք սկսեր են :

Երկուշաբթի երեկոյ եկած հեռագրաց նայելով Պուլղարք Օթլուգի և Սամաքօֆի կողմը քանի մը գիւղ այրեր են, և քանի մը մարդիկ ալ զոհ գացեր են :

Ապստամբաց առաջին շարժման տեսն՝ բացի երկու ոստիկանէ, ուրիշ մէկն ալ ինչպէս նաև Թաթար-Պաղարճըգի Գայմադամն սպանուած են ըսուեցաւ, բայց ստուգուած չէ :

Մինչև ցարդ մայրաքաղաքէս զրկուած զօրքը՝ 3000ի կհասնի :

Յիլիպէէն Լէվընդ-Հէրըլտի գրուեր են հետեւեալ տեղեկութիւնները :

« Շաբաթ օրէն հետէ, Յիլիպէի ու Թաթար-պաղարճըգի մէջ տեղը զբաղեցնող գիւղերն ու ագարակներն հրոյ ճարակ տրուեցան ապստամբաց կողմանէ : Ապստամբք հետզհետէ կը շատնան : Շոգեկառքն կբանի, բայց մեծ զգուշութեամբ . կայարանաց ու կամրջոյ՝ զինուորական հսկողութեան տակ առնուին հարկաւոր է . դժին վրայ տաճկաց ու պուլղարաց մէջ արիւնահեղ կը ռիւ մ'եղաւ . Էտիրնէի մէջ հասարակաց անդորրութիւնը հաստատեցաւ . փողոցները պահակներ կը շրջապային : Սօֆիա գացող թղթատարք, ինչպէս նաև աւստրիականք, Թաթար-պաղարճըգ մընացեր են՝ ճամբաներն ապստամբաց կողմանէ գոցուած ըլլալուն պատճառաւ : Սօֆիայի ու Թաթար-պաղարճըգի մէջ տեղի հեռագրական թիւը կտրուած ըլլալով՝ ուրիշ կողմանէ հաղորդակցութիւն կը լլայ : Այս տեղ հրէից թաղերու մէջ հրդեհիչ ծրարներ (գունտաք) գտնուեցան . այս պատճառաւ ժողովուրդը կը գուշանայ : Յիլիպէէն և Թաթար-պա-

ղարճըգէն բազմաթիւ փախստականք կուգան :

Դարձեալ Լէվընդ-Հէրըլտի գրուած է : « Պէլկա, Բօտօպ, և այլ երեք գիւղերու բնակիչք ապստամբաց հետ միացեր ու լեռները ելեր են : Յիլիպէի մէջ տեղ տեղ հրդեհիչ ծրարներ գտնուեր են : Էտիրնէի տաճկները գրով խնդրեր են տեղական կառավարութեան՝ զէնք տալ իրենց . բայց պատասխան տրուեր է թէ՝ Բ. Դուռը հաճութիւն չունի :

Կայսերական կառավարութիւնը այսպիսի զբաղմանց մէջ գտնուած ատեն, յանախակալ իմանալով Սէլանիկի մէջ տեղի ունեցած ողբալի պատահար մը, ի խոր խոցեցաւ :

Սէլանիկի կուսակալէն շաբաթ գիշեր Բ. Դուռը հեռագիր մը հասնելով, հետեւեալ գոյժը տուեր է :

« Ավրէթ-Հիսարի կողմէն Պուլղար աղջիկ մը (12 տարեկան է եղեր) մահմետական կրօնն ընդունած՝ Ֆէրաճէ հագած ու Եաշմագ կապած՝ ուրբաթ օրը երեկոյեան դէմ շոգեկառքով Սէլանիկ կը հասնի, և քանի մը ոստիկանաց հետ կառավարութեան պաշտօնատունը գացած ատենը՝ ամբերիկեան հիւպատոսին կողմանէ երկու մարդիկ 150 ի չափ ընկերներով աղջկան Ֆէրաճէն ու Եաշմագը պատուտելով բռնի ոստիկանաց ձեռքէն առնելով, կառք մը կդնեն և քաղաքին մէջ Հաճի Լաղարօյի (ամբերիկեան հիւպատոս և աղջկան ազգականներէն) տունը կտանին : Զայս տեսնելով փողոցներն ու մօտակայ հասարակաց պարտէզը գտնուող տաճիկք, 3-5000 ի չափ կմիաբաշին, և հետեւեալ օրը պաշտօնատունը դալով՝ աղջիկը կպահանջեն, առարկելով թէ յիշեալ գործը պատուոյ դէմ է : Կառավարութիւնը կը ցրուէ ամբօխը, յայտնելով թէ արդէն պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են . բայց անոնք պաշտօնատան մերձակայ Սաթթըլ անուն մզկիթը գումարելով կսկսին պնդել իրենց պահանջման վրայ . կըսուի, և մէկ կողմանէ քանի մը երեւելիներ և պաշտօնական անձինք զանոնք համազելու կղրկուին, և միւս կողմանէ աղջիկը փութացնելու, և Էտիրնէ ֆրգաթօնէն և զբահաւոր շոգեկառքէն և բերդէն զօրք բերելու հրաման կը լլայ : Այս միջոցին լուր գալով թէ գաղղիական հիւպատոսն օրդուոյն հետ և գերմանական հիւպատոսն յիշեալ մզկիթը գացած ու ամբօխին մէջ մտած են, և նոցա դէմ ընդդիմութիւն կը լլայ, իսկոյն Հաքիմ Էֆէնտիի հետ մզկիթը գացի, և մինչև ցհասանել զօրաց՝ ամբօխն զբաղեցունելու համար ամեն խրատ ու միջոց ի բան բերի, և հիւպատոսներն անտի հանել ուղեցի, բայց չյաջողեցաւ . և աղջկան գալուստն ալ ուշանալով, և աղջիկն գերմանական հիւպատոսին տունն ըլլալով՝ ամբօխին մէջէն նամակ գրեց որ աղջիկը բերուի, բայց յապաղեցաւ և ամբօխը յարձակեցաւ մեր գտնուած տեղը՝ երկաթէ վանդակները կտրելով, և զէնք հայթայթելով . սոյն պահուն աւանքս կուրծք կուրծքի գալով, երբ հիւպատոսները կպաշտպանէինք և կվախնայինք, զարկին սպաննեցին զանոնք . յետոյ սկսան ցրուիլ՝ աղջիկը տեսնելով :

ի վերջոյ զօրքն ալ եկաւ . այժմ ցրուելու և հասարակաց անդորրութիւնը վերահաստատելու զբաղեալ եմ :

Կուսակալն հետեւեալ երկրորդ հեռագիրն ալ քաշեր է :

« Ամբօխը ցրուեցաւ : Ապահովութեան համար զօրք ու ոստիկան դրի հիւպատոսարանաց առջև և ուրիշ հարկ եղած տեղեր : Հասարակաց անդորրութիւնը հաստատեցաւ, և ոճրագործները ձերբակալել ձեռնարկեցինք :

Կայսերական հրամանաւ, երկուշաբթի օրը իսկոյն դատական գործոց նախարարի խորհրդական Վահան Էֆէնտի, Էշրէֆ փաշա և այլք, ինչպէս նաև զօրք, յատուկ շոգեկառքով Սէլանիկ ուղևորեցան, այս ոճրագործութիւնը քննելու, և ոճրագործները՝ առանց որ և է խըտրութեան՝ խստիւ պատժելու համար :

Լսելով օգոստոսիաւ Սուլթանը՝ մեծցաւ զգացեր, և անմիջապէս իւր գլխաւոր թիկնապահն դեսպանաց զրկեր, ցաւ յայտնեւ է :

Արդէն Բ. Դրան կողմանէ իսկոյն արտաքին գործոց նախարարն ալ փութացաւ դեսպաններուն, և կայսերական կառավարութեան խորին ցաւն ու ձեռք առնուած ազգու միջոցներն ծանոյց :

Դեսպանք, այս ոճրագործութեան վրայ, կիւրակէ օրը մեծ Եպարքոսին ապարանքը երթալէն յետոյ, ժողով կազմեր են ընդ նախագահութեամբ ռուսական դեսպանին :

Անգղիական՝ գերմանական և գաղղիական դեսպանաց երկրորդ թարգմաններն ու հիւպատոսք ալ կիւրակէ երեկոյ Սէլանիկ ուղևորեր են :

Սպանելոց յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի եղեր, ի ներկայութեան նորընտիր կուսակալին և վահան Էֆէնտիի, և ի ներկայութեան և ռաւարութեան և լաւագործ զրկուելիք նախարար :

Լէվընդ-Հէրըլտ կգրէ, թէ երկուշաբթի առաւօտ իտալական երկու ֆրգաթօն Նաբօլէն դէպ Սէլանիկ ճամբայ ելեր են :

Սէլանիկ սպանեալ գաղղիական հիւպատոսին անունը Պ. Մուլէն է . 40 տարեկան, և վեց տարիէ հետէ Սէլանիկի հիւպատոսութեան պաշտօնը կվարէ եղեր . սա Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ պաշտօն վարեր է ի սկզբան, և յետոյ Թունուս, Պոսնա-Մէրայ, ու Սէլանիկ գտնուեր է հիւպատոսութեան պաշտօնով, և Սէլանիկի գերմանական հիւպատոսին քրոջը հետ ամուսնացեր է :

Իսկ գերմանական հիւպատոսին անունն է Պ. Ապօթ, 30 տարեկան . բաւական ժամանակ վաճառականութեամբ զբաղելով հռչակաւոր հանդիսացող Պ. Ապօթի որդին է . Սէլանիկի մէջ շատ կալուած ունի . ամուսինը՝ մայրաքաղաքըս գտնուող տօքթօր կոստանդին Գաթաթօտօրի գուստրը, և Հռոմայ օսմանեան դեսպան Ալեքսանդր Գարաթօտօրի Էֆէնտիի քոյրն է : Ամուսինը քանի մ'օր է մայրաքաղաքս կգտնուի, և կիւրակէ օրը Պէլկրատ գիւղէն՝ ուր զբօսանքի գացեր է, ի վերադարձին առեր է Պ. Ապօթի սպանման գոյժը :

Շքոտրայի կուսակալ կարգեցաւ՝ Հերսէքի նախորդ կուսակալ Ալի փաշա :

— Հերսէքի կառավարիչ անուանեցաւ՝ Ատլիյէի անդամներէն Սալիմ էֆէնտի :

— Բրէզըրի կառավարիչ ընտրուեցաւ՝ Ֆիլիպէի նախկին կառավարիչ Ֆէհիմփաշա՝ Բուսէլի-Պէյլէրպէյի աստիճանաւ :

— Հասարակային շինուածոց ժողովոյն փոխ-նախագահ կարգեցաւ՝ Լաչիտի նախորդ կառավարիչ Միլլիթի փաշա :

— Մայրաքաղաքի զինուորական ընդհանուր հրամանատար կարգեցաւ՝ զինուորական ժողովոյն անդամներէն Ֆէրիզ Հասան փաշա :

— Լազիսթանի նախորդ կառավարիչ Ապտ-իւլ-Համիտ փաշա՝ Ֆիլիպէի կառավարիչ անուանուելով, երէկ ճամբայ ելաւ :

— Դատական գործոց (Ատլիյէ նազարէթ) նախարար անուանեցաւ հասարակաց կրթութեան նախորդ պաշտօնեայ Սաֆվէթ փաշա :

— Հասարակաց կրթութեան պաշտօնն ալ ի վագֆի պաշտօնեայ Քէմալ փաշայի յանձնուեցաւ :

— Սիրիոյ կուսակալ կարգեցաւ՝ գաւառական գործոց նախորդ նախարար Ճէվետէթ փաշա :

— Սէլանիկի կուսակալ անուանեցաւ՝ Շքոտրայի նախորդ կառավարիչ Էշրէֆ փաշա, Վէզիրութեան աստիճանաւ :

— Չինուորական գործոց նախորդ նախարար Տէրվիլ փաշայի՝ Տիեարպէքի կուսակալ անուանուելուն լուրն անհիմն է :

— Լրագրական վերատեսչութիւնն այս երկրորդ անգամ կարգելու լրագրաց՝ առանց հրամանի յաւելուած հրատարակելն :

— Ձեռքէ լրագիր ծախողներու ալ կպատուիրուի, որ լրագրաց մէջ այս կամ այն լուրը պօռալով չծախեն : ապա թէ ոչ՝ ոստիկանութեան կողմանէ պիտի պատժուին :

— Նախկին պաշտօնէ կարգիլուի տաճիկ լրագրոց՝ կառավարական գործոց ու խնդրոց վրայ առանձին յօդուածներով խորհրդածութիւն ու տեսութիւն չընել, առանց կանխաւ պաշտօնական աղբիւրներէ ստոյգ ծանօթութիւն ստանալու :

— Յայտնի է, թէ Նիշի հեռագրատան գործակալներէն Գատրի և Շահին անուն անձինք՝ ինչ ինչ տեղեկութիւն Սերվիոյ հաղորդած ըլլալուն համար՝ տեղական կառավարութեան փնտրութեցան, և Գատրի ձեռք անցած ըլլալով՝ մինչև այսօր հարցաքննութեան ենթարկուած է, իսկ Շահին Սերվիա փախած է :

Կիւմանաք, թէ Շահինի տունը խուզարկուած ատեն, թուղթ մը գտնուեց է, յորում գրուած է եղեր թէ՝ « Նս այս տէրութեան (օսմանեան) այսչափ տարի ծառայելի, բայց փոխարինութեան մը չարժանացայ : այսուհետև ձեռի հետ եմ » :

— Նախորդ գլխաւոր սենեկապետ Ջիվէր պէյի պարտիզպանը՝ Պօսթանճիպաշի կողմը չորեկառաց տակը մնալով մեռեր է :

— Ֆաթիհի կողմը, մէկը հացագործի մասվաճառի՝ նպարավաճառի պարտք ունենալով և նեղուելով, յուսահատեր ու ինքզինքը զարկեր է : բայց բարեբաղդաբար չմեռնելով՝ հիւանդանոց փոխադրուեց, և բարեկամաց հանգանակութեամբ պարտքը վճարուեց է :

Հալէպի կուսակալն իմանալով, որ Ռւրֆա ոստիկանաց և խուզարկող տաճկաց ունեց մէջ գտնուեցին մ'երեր է, անձամբ յիշեալ քաղաքը գացեր է ի քննութիւն : Հինգերորդ բանակին ընդհանուր հրամանատարին կողմանէ ալ պաշտօնակալ մը ղրկուեց է :

— Կրետէի կուսակալն ծանուցեր է տեղւոյն հելլենական հիւպատոսին, թէ վերջին ապստամբութեան մասնակցող և այժմ Յունաստան գտնուող կրետացիք՝ Քիսամոյի եպիսկոպոսէն և Ժան Իսթէֆանիտէն զատ՝ ազատ են դառնալ իրենց հայրենիքը :

— Օգերն աղէկցած ըլլալուն պատճառաւ, Կրետէի մէջ դարձեալ ամբողջութեան շինութեան ձեռնարկուեց է :

— Ամսոյս 19ին, Էտիրնէ տաղձավաճառաց մէջ հրդեհ պատահելով՝ շատ մը խանութներ այրեր, և 15 հազար լիւրայի չափ ֆլաս եղեր է :

— Եւրոպական լրագրաց ունեց նախելով՝ Բուսանիոյ իշխանութիւնը 6 խոշոր թնդանօթ ապսպրեր է Պէրլինի, Վիտինի դիմացի՝ Գալաֆիթ, և Բուսճուգի դիմացի Եէրկէյի ամրոցներն զետեղելու համար :

Այս իշխանութիւնը, 100 հազար զօրաց բաւական զէնք մթերեալ ունի, և 40 հազար զօրք արդէն սպառազինեալ են եղեր :

Վիեննայի հելլենական հպատակաց մէջ զրոյց եղեր է, թէ Յունաստանի թագաւորը չպիտի դառնայ Աթէնք, մինչև որ հելլենական հիմնական օրինաց մէջ թագաւորական իրաւասութեան վերաբերեալ տրամադրութիւնք չչափաւորուին :

— Աւստրիոյ երեսփոխանաց ունեց վիեննայի մէջ ժողովելով՝ խորհրդակցեր են կառավարութեան զինուորական պատրաստութիւնները չափաւորելու միջոցներու վրայ :

Առաջին անգամ չէ, որ այսպիսի զրոյցներ կ'ըսուին :

— Հեռագրի մը նայելով՝ Աւստրիոյ գլխաւոր նախարարն երէկ Պէրլին ուղևորած է :

Կհաւաստեն, թէ յիշեալ նախարարն ժողովին մէջ Տաճկաստանի անկախութեան վերջին պաշտպան պիտի կանգնի, զոր խաղաղութեան հաստատուն երաշխաւորութիւն կհամարի :

— Աւստրիոյ կառավարութիւնը՝ մեծ փութով ծովային զինուորութիւնն ալ կկազմակերպէ, և նաւարանաց մէջ աշխատութիւնք բաղմապատկած են այս օրերս :

— Բեդրսպուրկէն հեռագիր մը կճանուցանէ, թէ ներկայ խնդրոց վրայ ինչ կարծիք և ընթացք որ ունենան եւրոպական կառավարութիւնք, նոյն պիտի ունենայ անդղիական կառավարութիւնն ալ :

— Իտալիոյ մէջ աւաղակը հարուստ մարդ մը բռներ, և արձակման համար 12 հազար ֆրանք զրկել առաջարկեր են ընտանեացը : Ոստիկանութիւնն իմանալով՝ աւաղակաց որջն անմիջապէս կոխեր, զամենքն ալ որջ բռներ, և միանգամայն 12½ միլիոն ֆրանքի գաղղիական ոսկի և այլ ծանրագին բաներ գտեր է :

— Յունաստանի թագաւորն ու թագուհին վիեննա հասնելով՝ կայսեր և դեսպանաց բաղմաց կողմանէ դիմաւորուեցին երկաթուղոյն կայարանը :

— Վիեննայէն ամսոյս 24 թուով կհեռագրեն, թէ եւրոպական մամուլն առհասարակ կ'ուսայ թէ՝ Պէրլինի ժողովոյ մէջ յուզուելիք խնդիրներն խաղաղութեամբ պիտի կարգադրուին, և թէ՝ պաշտօնական լրագիրք ալ կը հաստատեն զայս :

— Կըսուի, թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը պատերազմական վիճակի մէջ կդնէ՝ վեցերորդ բանակն և սահմանադրուի գտնուող զօրքն :

— Բեդրսպուրկի լրագիրը կգանգատի, թէ աշխարհի ո՛ր կողմը որ յուզմունք մը պատահի՝ Ռուսիոյ կառավարութեան կվերագրեն, մինչդեռ Ռուսիոյ չափաւոր քաղաքականութիւնը յայտ յանդիման կերեւի, կըսէ :

— Իտալիոյ մէջ զինուորական վիճակահանութեան նոր կարգադրութեան համաձայն, այսուհետև քահանայք ալ պիտի զինուորութեան առնուին անխորհրդապէս շատ նեղացած ըլլալով այս պատճառաւ, շնորհակալութիւն կ'ընեն իրենց, ո՛վ որ յիշեալ կարգադրութեան դէմ կ'ենէ :

— Դարձեալ լուր կայ, թէ անյոյս վիճակի մէջ ծանր հիւանդ է՝ Հռոմայ Պապին ալ բաղուկն եղող հռչակաւոր կարդինալ Անթոնէլլի :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ապրիլ 27

Փօսթօրէն	15-12
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիւր.	2-20
Գրէտի » » Օսմ. »	5-
Երկաթուղեաց » » Ֆր. »	37,70
Թրամուէյ » » Օսմ. լիւր.	1-20
1863ի փոխառութիւն » » Ֆր.	75
1863ի » » »	74
1869ի » » »	70
1872ի » » »	22

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

Ուսումն սիրոյ, Երջանկութեան, հասարակմութեան, ամուսնակամ համակրութեանց եւ հակակրութեանց

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. ՏԸՊԷՅ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ Մ. Ս. ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ

Նախ քան զտպագրութիւն տեսած ըլլալով այս երկասիրութիւնը, փութացինք ծանուցանել, և հրաւիրել տպագրութեան ծախուց համար սատարել :

Ուրախ եղանք, այժմ տեսնելով ամբողջ տպագրեալ և աւելորդ կհամարիմք այսպիսի օգտաշատ գրուած մը մեր ազգայնոց յանձնարարել :

Գինն է 3 քառթ արծաթ մէճիտ, և կվաճառուի բոլոր գրավաճառաց քով : Կեդրոնատեղին է Ս. Ղ. Պարտիզպանեան տպարանը :

ՄԱՆԿՈՅԷ

ՀԵՂԻՆԱԿ ՇԱՆՖԼԷՕՐԻ

Ընտիր և գողտրիկ երկասիրութիւն մ'է այս՝ մանկանց դաստիարակութեան վրայ : Հեղինակը կը նկարագրէ մանկանց այլ և այլ հասակի պահանջները, խա-

ղերը, հոգեբանական հանգամանքն. անկէջ խիստ ուշիմ դասեր, նուրբ դիտողութիւններ կը հանէ համառօտ, պարզ, այլ իմաստալից ոճով, և կը հրաւիրէ ծնողքը որ հին ճամբան թողուն ու աւելի բանաւոր և օգտաւէտ ընթացք մը բռնեն իրենց մանկանց կրթութեան համար: Այսպիսի գործեր որչափ շատնան ազգին մէջ՝ այնքան օգուտ կրնան բերել. և թարգմանիչն՝ Մեծ. Մ. Մամուրեան, որ իշխատակ իւր որդեկին նուիրած է զայն, աւելի սիրուն և յարմար գործ մը չէր կրնար ընտրել ոչմիայն իր հայրական գործիչ յայտնելու, այլ և գործնական հրահանգ մը տալու համար: Թարգմանիչը այսպիսի գործերու ստանալիք յաջողութեան վրայ քաջաւերուի աւելի ընդարձակ կըրթական երկեր իւրոյ հանելու: Այս նախաշաւիղ մ'է ըստ մեզ, հրապուրելի, հայ ընթերցողին ուշադրութիւնը լրջագոյն գրուածոց դարձնելու համար: Այսպիսի գիրք մը ամեն ծնողաց ձեռքը մէյմէկ օրինակ գտնուիլ պէտք է:

Կը ծախուի Եֆէն-ճամի փողոց Զիլին-կիրէր ճատտէսի: Թիւ 8, Ս. Ղ. Եազմանեան գրատունը, Գինն է 2 ֆրանք:

ՆԻՍՍ. ԹԱՅԻՖԵՍԻՆԻՆ

ՄԱՀՐԷՄԸ ԷՍՐԱՐԸ

ՎԷ

ՆԱՍԻՀԱԹՃԸՍԸ

Յրոշման Եֆէն-ճամի Ե. Ն.

Իշխու քիթապ, կըսէ թարգմանիչը, գարըլարըն վէ գըզլարըն հէր պիր ահ-վալտէ իտէճէքլէրի սիւալլէրէ ճէվապ վիրմէքտէ տիր: Գինն է կէս մէճիտ:

ԱՆԽՈՍ ՄԱՐԳԱՐԻՏ

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

Ղանդ + հանդ Եֆէն-ճամի Զանդ

Ոտանաւոր գրուած հետաքրքրական հրատարակութիւն մ'է: Գինն 5 զր:

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԻՐԻ

Տարը Շուրատա մահֆուզ նիւմունէսի վէճհիլէ ասաքիրի շահանէ էլպիտէ անպարըն իշուն մի պայեա օրունաճագ երմի պին արշուն սիյահ իքինճի կէվէր չուգասընն էամանը մագպուզ սէնէտ-լէրինին վիրուտինտէ սիմ մէճիտիյէ երմի պիր պուշուք զուրուշ հիսապը իլէ հէվալէթէն վէ փէշինէն իթա գըլընմաք շարթը իլէ պէհէր արշընը օթուզ ալթը պուշուգ զուրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի բուսինին տէօրտինն ճի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրի-լէճէկինտէն իթա իթմէկէ թալիպ օլան-լարըն եէվմը մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

27 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի

Տարը Շուրատա մահֆուզ նիւմունէսի վէճհիլէ ասաքիրի շահանէ էլպիտէ անպարըն միւպայեա օրունաճագ գըրք պէշ պին արշըն սարը իսլիմիա ապասը-նըն պէհէր արշընը 8 զուրուշ 30 փարա-յա վէ իւշ պին արշըն էվ շայաղընն պէ-հէր արշընը 9 զուրուշա օլմագ վէ պէ-

հասը մագպուզ սէնէտի թարիխինտէն իթիպարէն օթուզ պիր կիւն մուրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ 21 1/2 զուրուշ հիսապը իլէ էտիրնէ վէ Սէլանիք էմվալինտէն հէվալէթէն թէսվիյէ օլունմագ շէրայի-թի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մա-յիսի բուսինին պիրինճի ճիւմա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

29 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի

Տարը Շուրատա մահֆուզ նիւմունէսի վէճհիլէ ասաքիրի շահանէ էլպիտէ անպարըն միւպայեա օրունաճագ 12,000 գըլէ շապըն պէ-հէր քըյէսի իքի պուշուգ վէ իւշ իւզ գըլէ կէօզ թաշընն պէհէր գըլէսի ալ-թը զուրուշա օլմագ վէ պէհասը մագ-պուզ սէնէտի վիրուտինտէ սիմ մէճի-տիյէ երմի պիր պուշուգ զուրուշ հիսա-պը իլէ էտիրնէ վէ Սէլանիք էմվալին-տէն հէվալէթէն վէ փէշինէն իթա գը-լընմագ շուրուլթը իլէ թալիպի էօհտէ-սինտէ օլուպ մայիսը բուսինին տէօր-տինն ճի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլան-լարըն եէվմը մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

27 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ էրզադ անպարըն իշուն, Հարէնց վէ Ֆընտըզլէտն էֆէնտիլէրին ալթը մարտ սօգլան պիր թարիխլու գօնթարթօ միւսիպինճէ միւթէհհիւտ պուլընտըզլէրի իքինճի ճէնօլա փիրին-ճինտէն հէնուզ թէսվիյէ իտէմէտիքլէրի էվվէլճէ իլան օլունան մալիւմ էլ մըգ-տար բիրինճին իւշ իւզ պին գըլէտէն տէօրթ իւզ պին գըլէյէ գատարր տա-լի պէր մուսիպը մուգալէլէ ֆէրգը ֆիյաթը միւսիլէյիւմայէ թաղմին իթտիրիլմէք, վէ էամանը թէսվիլինտէ տա-յիւր վէրիլէճէք մագպուզ սէնէտի թա-րիխինտէն իթիպարէն օթուզ պիր կիւն ֆասըլալու եիւշ թագսիթ իլէ վէ սիմ մէճիտիյէ երկիրմի պիրէր զուրուշ նիզա-միյէ խաղինսինտէն վէ եալսօս օլ վէճ-հիլէ վիրիլմէք իւզրէ՝ հալալէթէն իթա գըլընմագ շարթը իլէ, պէհէր գըլէսի իւշ պըլըդ զուրուշա թալիպի էօհտէսին-տէ օլուպ, մայիսի բուսինին իւշինճի պազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթի-սի վէրիլէճէկինտէն իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ Տարը շու-րայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

27 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի

Հէր քիմին եէտինտէ տօքսանպիր սէ-նէսի շուպաթըն նիհայէթինէ գատար թալինաթը լահմիյէ փուսուլապը վար ի-սէ, տօքսան իքի սէնէսի Մայիս նիհայէ-թինէ տէկին այնէն վէ եալսօս պէտէ-լէն ալալ իթմէլէրի իլան օլունուր:

13 մարտ 1876

Պապը Սէրասքէրի

ՊՈԼԻՍ ՖԻՆԱՆՍԻԱԼ ԵՕԳՈՒՇՈՒ
ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԽԱՆ ԹԻԻ 27
Ընտանեկան ամեն տեսակ կարեւոր, թէ՛

ոտքով և թէ՛ ձեռքով դիւրաւ գործածելի մե-քենաներուն զանազան տեսակները, աժան գը-նով կը ծախուի և ծախու առնողներուն ձրի դաս կը տրուի. նաև մինչեւ վեց ամիս քանի անգամ որ աւրուի՝ ձրի կշտուի: Կարի մեքե-նայի վերաբերեալ ասեղ, դերձան, և ուրիշ զանազան գործիքներ կ'առնուին, ինչպէս նաև չօրապ, ֆանէլա, շալ, ուսկուֆա, թեւոց ևլն. գործող մեքենաներ: Աւրուած մեքենաներ կը շահուին և մեքենայով կարել սորվիլ ուզողնե-րուն ալ դաս կը տրուի:

Գաւառական վարժարանի մը համար, միայն հայերէն ընթերցանութեան և ձեռագործի հմուտ վարժուհի մը կուղ-ուի: Պատրաստութիւն ունեցողը կը հը-րատուի իւր առ մեզ:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԻ ՀՈՒՈՒԻԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջրային տկարութեան, ուժաթափութեան և տկարութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւո-րութեանց հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-րելով նոցա խանգարեալ փնակը կը կանոնա-ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցու-թեամբը սրտախառնութիւն, կուժուութիւն, մարձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-րուեալ բոլոր այն աղտոցութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կ'ազդենու:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՈՒԻԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-լու մասին ունեցած պալսամական յատկու-թեանցը չհաւատարիք բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-կեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բարախման, մանաւանդ օգացաւ (էէյ) ու-հիւանդութեան: Իւր հաշտ լըշ և զօրաւոր ազդեցութեամբ լոյս (սըրաճա) հիւանդու-թեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ: Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու թաշ խանի կող-մերը Պ. Գաւառականի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի: Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-ղինակն տըթոր Հըլլօուէ ի Նոտտոն Օքըսֆորտ փողոց թիւ 355:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

- 1.—Փունջը 2ՈՐԵՔՇԱՐԹԻ և ՇԱՐԹ օրերը կը հրատարակուի:
- 2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա-ռաց համար:
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-նորդ կընդունուի:
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-րութեան ծախքը խմագրութիւնը պիտի վճարէ:
- 5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի և մեն շայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:
- 6.—Մանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:
- 7.—Խմագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճահեան, Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ թալի խան միջին յարկ թիւ 19:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԱՆ

ՏՊԱԳԻՍ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Իրգա փաշա խան քիւ. 3